

Fællesmarkedet og tredielande

– en oversigt over EF's kommercielle traktater

Finn Sunesen

Med undertegnelsen af Romtraktaten i 1957 grundlagdes De europæiske Fællesskaber (EF).

EF's oprindelige 6 medlemslande (Benelux, Frankrig, Italien og Vesttyskland) fik tilslutning af England, Irland og Danmark fra 1. januar 1973. Yderligere udviklinger sydover forhandles i øjeblikket, i første omgang med Grækenland, men Spanien og Portugal ligger i venteposition.

Medlemsskab af EF er imidlertid ikke den eneste form for formel tilknytning til Fællesskaberne. Det europæiske økonomiske Fællesskab har afsluttet en lang række aftaler af forskelligt indhold med tredielande og plejer mere eller mindre formaliserede kontakter med regionale organisationer. Indholdet af disse udenrigsøkonomiske relationer vil der i det følgende blive søgt redegjort for.

EF og EFTA siden 1973

Med den delvise opløsning af EFTA ved Irlands, Englands og Danmarks medlemsskab af EF indgik EF bilaterale næsten enslydende frihandelsoverenskomster (Romtraktaten art. 113) med rest-EFTA (Sverige, Norge, Island, Schweiz, Østrig, Portugal og Finland). Disse aftaler har fra 1. juli 1977 sikret fuld frihandel for industrivarer, bortset fra visse følsomme produkter (f.eks. papir).

På østrigsk initiativ afholdtes i Wien i maj 1977 et EFTA-topmøde, som bl.a. markerede, at der som nævnt pr. 1. juli 1977 ville være gennemført frihandel for industrivarer mellem EF og EFTA-landene. Derudover var hovedformålet at drøfte muligheder for en fremtidig styrkelse af samarbejdet mellem EF og EFTA. I kommunikøet fra Wiener-topmødet nævner EFTA-landene som eventuelle emner for et fremtidigt samarbejde - udover samhandel - bekæmpelse af arbejdsløshed og inflation, fremme af økonomisk vækst og monetær stabilitet, lovharmonisering inden for områder af fælles økonomisk interesse, transportpolitik, forskning og miljøbeskyttelse.

Østrigs kansler underrettede på EFTA's vegne EF om topmødets forløb og dets beslutninger vedrørende EF. I juni 1977 vedtog udenrigsministrene på EF-rådsmødet et svar på EFTA-udspillet, hvori der udtales, at EF er over-

bevist om, at samarbejdet mellem EFTA og EF fremtidigt fortsættes og udbygges.

Som initiativtager til EFTA-topmødet i Wien synes den østrigske forbundskansler oprindelig at have forestillet sig, at mødet skulle have været optakten til et mere omfattende samarbejde mellem de vesteuropæiske lande, hvor hovedmidlet skulle være en styrkelse af forbindelserne til EF for at modvirke, at de vestlige lande uden for EF holdes uden for samarbejdet i Vesteuropa.

Topmødets forløb stod imidlertid ikke mål med de østrigske ideer og forventninger. I stedet for at vise vejen frem til et sådant samarbejde, blotlagde topmødet snarere EFTA-landenes forskellige standpunkter og interesser.

Medens de nordiske EFTA-lande og Schweiz går ind for et udvidet samarbejde med EF på bilateral basis, synes Østrig at foretrække en eller anden form for institutionalisering af samarbejdet.

Danmark har som naturlig konsekvens af sit nordiske tilhørsforhold og tidligere EFTA-medlemsskab til stadighed været positiv overfor muligheder for styrkelse af samarbejdet mellem EF og EFTA-landene.

Ikke mindst i den nuværende situation, hvor EF står foran en udvidelse mod syd, er det i Danmarks interesse parallelt at intensivere dette samarbejde for at bevare en rimelig balance i EF's interessefelter.

I EF vil forslag om et udvidet samarbejde med EFTA - udover koordinering af synspunkter på områder af fælles interesse i internationale fora, samt praktisk konkret samarbejde - næppe kunne opnå fornøden tilslutning. Især Frankrig og Italien ser nødigt, at forskellen mellem at være medlem og at stå udenfor, som f. eks. Sverige, udviskes gennem en såkaldt »coopération à la carte«. Danmark bør derfor koncentrere sine bestræbelser om en styrkelse og udvidelse af et konkret og praktisk økonomisk samarbejde. Formen for samarbejdet vil ikke kunne lægges i fastere institutionelle rammer. Møder mellem EF's og EFTA's ministerråd lader sig ikke realisere alene af den grund at EF på et sådant møde måtte optræde som enhed, og kun Formandskabet og Kommissionen kan udtale sig på EF's vegne (EF taler med »én stemme«) medens EFTA-landene formentlig må udtale sig hver for sig. Man vil derfor i første omgang tilstræbe en mere uformel form for samarbejde - i vidt omfang bilateralt mellem EF og de enkelte EFTA-lande. Der vil bl.a. kunne gøres brug af eksisterende blandede komiteer, som vil kunne støtte sig til aftalernes udviklingsklausuler, der indeholder en bestemmelse om, at en af parterne kan forelægge den anden part en motiveret begæring om at udvikle forbindelser af fælles interesse til områder, der ikke dækkes af frihandelsaftalen. Men her indtager frihandelsaftalen med Finland en særstilling, idet denne på grund af forholdet til Sovjetunionen ikke indeholder en udviklingsklausul. Dette betyder, at Finlands muligheder for at udvide samarbejdet med EF er begrænsede. Den beredvillighed til samarbejde med EF, som EFTA-landene gav udtryk for i kommunikøet i Wien i maj 1977, blev derfor på finsk foranledning modi-

ficeret. Man ønskede fra finsk side en afbalancering af på den ene side samarbejdet med EF og med COMECON på den anden side.

Aftalerne mellem EF og rest-EFTA kan opsiges med 12 måneders varsel (Finland 6 måneder). Blandede komiteer overvåger aftalerne. Om det fremtidige forhold EF - EFTA kan man således konkludere, at EFTA-landene indbyrdes er splittede, hvad angår emner for udvidelsen af samarbejdet med EF, og at EF's »retning« går sydover.

Middelhavet

EF har knyttet aftalemæssige forbindelser til alle middelhavslandene undtagen Albanien og Libyen. Aftalerne er dels ældre associeringsaftaler, dels nogle nye samarbejdsaftaler og endelig aftaler af mere individuel karakter. Under formen »den globale middelhavspolitik« har EF søgt at skabe ensartethed i aftalerne og balance mellem middelhavslandene (samt Jordan).

Associeringsaftaler

EF har sluttet og iværksat associeringsaftaler (Romtraktaten art. 238) med Grækenland (1962), Tyrkiet (1964), Malta (1971) og Cypern (1973). Af disse aftaler er det hensigten at kun Grækenland- og Tyrkietaftalen skal føre til fuld medlemsskab af EF, idet disse lande ifølge aftalerne er igang med at tilpasse sig til EF's Fælles Told Tarif (toldunionen).

I kraft af associeringsaftalernes handelsmæssige bestemmelse får landene større toldpræferencer på det europæiske marked end de yder til gengæld; desuden yder EF gennem særlige *finansprotokoller* teknisk-financiell støtte, dels i form af gaver, dels som »bløde lån« og dels ved at give adgang til lån i Den europæiske Investeringsbank (EIB). Investeringshjælpen til Grækenland blev nedfrosset under junta-styret (1967-74). Juntaens fald (1974) medførte politisk mulighed for medlemsskab, og forhandlinger mellem EF og Grækenland om medlemsskab er nu nået ind i den egentlige substansfase, og der regnes med medlemsskab om 2½ år.

Tyrkiets medlemsskab er ikke aktuelt, dels løber den aftalte 12-årige overgangsfase til 1. januar 1985, dels har Tyrkiet alvorlige økonomiske (og politiske) problemer og endelig er Tyrkiet utilfreds med at de handelskoncessioner, som EF gav i 1964, - og som tyrkerne opnåede ved at yde modkoncessioner, - er blevet udhulet gennem EF's globale middelhavspolitik, som f. eks. uden modkoncessioner giver de nordafrikanske lande (Maghreb) 80% toldreduktion på citrusfrugt, medens Tyrkiet kun får 60%. Tyrkiet har således ikke ratificeret tillægs- og finansprotokollerne fra 1972.

For alle associeringsaftalerne gælder det, at de er af ubegrænset varighed, og at de indeholder bestemmelser om oprettelse af Associeringsråd, som overvåger og fortolker aftalens bestemmelser.

Maghreb

EF har afsluttet næsten identiske samarbejdsaftaler (1976) med de såkaldte Maghreb-lande (Algeriet, Marokko, Tunesien). Aftalerne er indgået i henhold til Romtraktatens art. 238 som omhandler associering, men da aftalerne ikke skal føre til medlemsskab, og da Maghreb-landene (i lighed med Machrek-landene, se nedenfor) anså betegnelsen associeringsaftale som udtryk for et ikke-jævnbyrdigt forhold, opfandt man betegnelsen samarbejdsaftale og som konsekvens heraf også Samarbejdsråd (i stedet for Associeringsråd), som den institution, der fører tilsyn med aftalens funktion.

Gennem aftalerne yder EF betydelige handelsmæssige koncessioner, hvor eneste modydelse er en algersk forpligtelse til at opfylde leveringskontrakter for olie- og gasprodukter. Den toldfrihed for industrivarer, som EF indrømmer, er dog begrænset af mængdemæssige lofter for olie- og korkprodukter. For landbrugsvarer gælder det, at EF nedsætter importafgiften for olivenolie mod at landene selv opkræver en eksportafgift. For vin gælder der 80% toldreduktion for kontingenter (dog forudsat overholdelse af referencepriser). Aftalen omfatter desuden samarbejde indenfor områderne økonomi, teknikvidenskab og fiskeri, og EF yder betydelig teknisk-finansiell bistand og lånemuligheder gennem finansprotokollerne (56 mio. ERE¹) i bistand, 116 mio. lån på særlige (»bløde«) vilkår og 167 mio. ERE lån i EIB).

Machrek

I 1977 afsluttede EF samarbejdsaftaler med de såkaldte Machrek-lande (Egypten, Jordan, Libanon og Syrien) efter samme model, men ikke så vidtgående som Maghreb-aftalerne, d.v.s. toldfrihed for industrivarer på det europæiske marked med lofter for f. eks. vævede bomuldsstoffer. Aftalerne ledsages af finansprotokoller (98 mio. ERE i bistand, 27 mio. bløde lån og 165 mio. ERE lån i EIB), men kendetegnes i øvrigt af et samarbejde på et lidt lavere niveau end EF's samarbejde med Maghreb-landene.

Generelt gælder for både Machrek- og Maghreb-aftalerne at de toldnedsættelser (20 - 100%), som EF yder til disse tredielandes landbrugseksport omfatter 80 - 90% af landbrugseksporten og omfatter derfor også varer, som produceres i EF-lande. Der er ikke tale om modsvarende koncessioner for EF-varer. De mængdemæssige lofter for toldfrihed afskaffes ultimo 1979 og tredielandstolden for de varer, som er underkastet lofter (olie, kork, vævede bomuldsstoffer), er i øvrigt ret lave. Grunden til begrænsningen af toldfriheden for raffinerede olieprodukter er, at EF's raffinaderisektor i de seneste år har kørt med betydelig overskudskapacitet.

1. Europæiske Regningsenheder (ERE) = ca. 7,00 kr.

Israel

At handelspolitikken også har et klart storpolitisk indhold ses af EF's »timing« ved forhandlinger om aftalerne for Mellemøsten. EF afsluttede en ny aftale (frihandel) med Israel i 1975 - uden finansprotokol - dernæst fulgte Maghreb-aftalen i 1976. For at holde balancen afsluttedes med Israel en finans- og tillægsprotokol i 1977, samtidig med afslutningen af Machrek-aftalerne. Ved således at dele sol og vind lige i Mellemøsten kunne indgåelsen af aftalerne ikke opfattes som en stillingtagen i forholdet mellem Israel og de arabiske lande, og derved kom man også ud over den interne uenighed i EF om Mellemøsten. Det skal dog bemærkes, at det er usædvanligt at EF giver finansiel bistand til et højtudviklet land, og finansprotokollen giver da også kun adgang til at Israel låner 30 mio. ERE i EIB. Finansprotokollen har derfor størst betydning ved at Israel formelt derved er kommet »på højde med« de arabiske lande.

Israel-aftalen bærer præg af, at Israel er betydeligt mere udviklet end regionens øvrige lande, og derfor har EF fået indrømmet toldfrihed for industrivarer på det israelske marked fra 1. januar 1980 med en række undtagelser, hvor toldfriheden først indtræder 1. januar 1985. For tiden yder Israel industri-toldfrihed på 60%, medens EF yder fuld toldfrihed for israelske industrivarer.

Spanien og Portugal

I 1970 afsluttede EF i overensstemmelse med Romtraktatens art. 113 med Spanien en præferenceaftale, som indeholder toldreduktioner, bl.a. for spanske vine. Det var hensigten, at aftalen skulle udbygges og efterhånden føre til medlemskab, men under Franco-styrets repressive krampestrækninger blev relationerne nedfrosset, og først med Suarez-regeringens folkelige mandat er man gået videre i forhandlingerne om medlemskab.

Den portugisiske revolution i 1974 udløste betydelig EF-aktivitet for at sikre demokratiet i Portugal, dels i form af ekstraordinær finansiel bistand og dels i form af en tillægs- og finansprotokol til den eksisterende Portugal-aftale, som trådte i kraft 1. januar 1973 i lighed med de øvrige frihandelsaftaler med rest-EFTA-landene. Ligesom i tilfældet Israel er finansprotokol usædvanligt her, men de 150 mio. ERE i bløde lån (max. 3% p.a.) og 50 mio. ERE lån i EIB er klart for at undgå en intern protugisisk udvikling i diktatorisk retning, højre såvel som venstre.

Portugal har søgt om medlemskab før Spanien og tidspunktet for medlemskab vil afhænge af forhandlingernes forløb. På længere sigt kan man dog ikke forestille sig, at Portugal bliver medlem og Spanien ikke. Medlemskab for begge lande kan forventes i 1980'erne. Hertil må man dog bemærke, at der på den ene side har været en latinsk politisk interesse i at forskyde EF's tyngdepunkt sydover, at skabe et europæisk »mare nostrum« og sikre Grækenland, Spa-

nien og Portugal for det borgerlige demokrati og den fri markedsøkonomi; men på den anden side samtidig en angst - især fra fransk og italiensk side - for økonomiske tab ved at åbne op for billige middelhavsprodukter fra disse lande, f. eks. vin, oliven, citrus, grønsager og frugt, som kan leveres til yderst konkurrencedygtige priser.

Frankrigs og Italiens relativt pludselige ophævelser over konkurrencen fra kandidatlandene skal ses på baggrund af den økonomiske krises indvirken. Med stagnation i byerhvervene har industrien ikke kunnet aftage den ønskede afvandring fra det urentable landbrug i Sydeuropa, og EF her endnu ikke fundet løsningen for produkterne fra middelhavslandbruget. En sådan løsning er en forudsætning for spansk medlemskab, da det især er det spanske potentiell, som Frankrig og Italien frygter.

Lomé-konventionen

Under art. 238 har EF sluttet aftale med 52 stater i Afrika, Stillehavet og Vestindien, AVS - eller den mere almindelige engelske forkortelse ACP-landene. Den femårige aftale løber fra 1. marts 1975 og giver ACP-landene fuld frihed for told og kvantitative restriktioner på EF-markedet, dog således at varer, der omfattes af EF's fælles landbrugsordning gives en særbehandling, som i almindelighed stiller ACP-landene gunstigere end andre tredielande. Særlige ordninger gælder for sukker, rom og bananer. Modydelsen fra ACP er, at disse lande skal undlade at diskriminere mellem EF-medlemslandene indbyrdes.

Udover det handelsmæssige samarbejde dækker konventionen også økonomisk, teknisk-videnskabeligt og fiskerisamarbejde. Det teknisk-finansielle samarbejde omfatter et betydeligt tilskud (2.100 mio. ERE), bløde lån (430 mio. ERE) og kredit (390 mio. ERE) i EIB (Europæiske Investeringsbank). Der til kommer 95 mio. i risikovillig kapital og 375 mio. ERE i STABEX. STABEX-ordningen er et eksportgarantisystem for 12 prisfølsomme råvarer (landbrugsvarer og jernmalm). Pengene udbetales uden bindinger, når eksportprisen ved levering til EF falder med 7,5% (for de fattigste lande 2,5%) af de sidste 5 års gennemsnitlige pris.

Gennem Lomé-konventionen favoriserer EF 52 ulande, som først og fremmest består af tidligere franske og engelske kolonier, på bekostning af de øvrige ulande. Heroverfor er det blevet indvendt, at konventionen vil udvide Lomé-landenes afhængighed til andre områder. Mens der tidligere var tale om at »tvinge« ulandene (kolonierne) til at eksportere råvarer, så skulle konventionens toldfrihed for industrivarer tvinge Lomé-landene til eksport af lavtforarbejdede industrivarer produceret af billig arbejdskraft og dermed skabe en ny (gensidig) afhængighed. På den anden side har ulandene selv været meget ivrige for at komme med i konventionen, og landene ytrer stor interesse for at få gang i industrialisering, herunder med henblik på eksport. Den

diskrimination, som udøves af EF i kraft af konventionen er ikke at betragte som bistand, men et resultat af historiske handelskanaler (kolonitiden) og desuden er den til fordel for nogle af de fattigste af ulandene.

Forhandlingen om en forlængelse, Lomé II, skal officielt starte den 1. september 1978, men allerede nu forberedes indholdet af en ny konvention. Præget af den internationale bølge af politisk interesse for menneskerettigheder, som ses i forbindelse med Helsinki-aftalerne, Sydafrikapolitikken og Carter-regeringens credo, har der været røster fremme om at få indføjet sådanne bestemmelser i Lomé II. Med kroningen af kejser Boukasa den Første og livspræsident Amins vel-publicerede fremfærd i Uganda føler EF-politikere et behov for at kunne bremse bistanden (men ikke f. eks. STABEX og handelskoncessioner) til de lande, der groft krænker menneskerettighederne. Reelt er der tale om, i hvilket omfang pressen kører menneskerettighedsspørgsmålet frem i opinionen og dermed skaber en modvilje mod at uddele EF-penge til diverse afrikanske diktatorer. Tilsyneladende er Lomé-regeringerne imod, at Lomé II skal indeholde en »catch« i form af en menneskerettighedserklæring, mens Lomé-parlamentarikerne er positivt stemte (hvilket ikke kan forundre).

Statslandene

Comecon

Grundholdningen i østlandenes forhold til EF var i starten præget af ikke-anerkendelse og modvilje, idet de måtte anse EF-opbygningen som en cementering af NATO og en konsolidering af monopolkapitalismen.

Specielt Sovjetunionen synes fortsat at ville underminere EF's (Kommissionens) overnationale status. Men da netop handelspolitikken er et fællesskabsanliggende tvinges Comecon-landene til at anerkende EF, hvis de vil have handelsaftaler med EF-landene. Ikke-anerkendelsespolitikken har i realiteten forhindret etableringen af officielle forbindelser. Rumænien, Polen og Ungarn har dog gennem forhandlinger med EF om en tekstilbegrænsningsaftale til en vis grad tilsidesat den Moskva-dirigerede politik. Spørgsmålet er endnu uløst, hvilket illustreres af den forvirring der opstod, da Comocon-delegationen kom til Bruxelles i september 1977. Rådsformanden, den belgiske udenrigsminister, redegjorde over for Comecon-delegationen for kompetencefordelingen i Fællesskabet, trak sig tilbage og overlod de videre drøftelser til Kommissionen, men delegationen nægtede at forhandle i Kommissionens bygning. Det tyder dog på, at Sovjetunionen på lidt længere sigt må acceptere EF som en økonomisk og politisk realitet med en selvstændig rolle i de internationale relationer.

Kina

Derimod har EF med Kina færdigforhandlet (1978) en 5-årig handelsaftale. Selve aftalens handelsbestemmelser er betydningsløse, da der ikke gives præ-

ferencer, men den danner den institutionelle ramme - ved etablering af en blandet kommission af repræsentanter fra EF og Kina - for regelmæssige drøftelser af samhandel og andet samarbejde. Aftalen får dermed symbolsk værdi ud over det substantielle indhold i aftalen, sikrer en dialog (som f. eks. Sovjetunionen ikke har med EF), og skal også ses som Kinas tilbagevenden til den internationale politik, hvor den pragmatiske linie også slår igennem. Der er således etableret en politisk betydningsfuld anerkendelse mellem Kina og EF, hvis storpolitiske betydning ligger i Kinas ønske om at styrke Europa som en modvægt over for supermagtsdominans fra Sovjetunionen og USA. Kinas positive holdning overfor NATO skal ses i samme lys, nemlig at et stærkt Europa binder Sovjetunionen og dermed aflaster Kina.

Jugoslavien

Den eksisterende ikke-præferentielle handelsaftale mellem EF og Jugoslavien udløber i 1978. Der forhandles i øjeblikket om en ny aftale, hvor hovedproblemerne er, at Jugoslavien har et voksende underskud på samhandlen med EF, hvorfor de ønsker bedre adgang til afsætning af det såkaldte baby-beef på det europæiske marked - ellers føler den jugoslaviske regering sig tvunget til at rette på balancen ved at købe især udstyr andetsteds end i EF. For Italien og Frankrig er det jugoslaviske kød imidlertid en konkurrencetrussel, mens tyskerne modsætter sig at aftalen skal komme til at indeholde bestemmelser for det sociale område, hvorved EF skulle vedkende sig forpligtelser gående ud på at lette vandrende arbejdstageres (gæstearbejderes) genindpasning i det jugoslaviske erhvervsliv. EF er dog villig til - i lighed med bestemmelser i den eksisterende aftale - at give Jugoslavien adgang til lån i Den europæiske Investeringsbank (EIB).

Amerika

På det amerikanske kontinent har EF sluttet en rammeaftale med Canada (1976) om handelspolitisk og økonomisk samarbejde, men ligesom de 3-årige handelsaftaler med Uruguay (1974), Argentina (1972) og Brasilien (1974), som nu fornyes årligt, og den 5-årige aftale med Mexico giver EF ingen præferencer til disse lande. Grunden hertil er dels, at EF's generelle system af præferencer (GSP) giver f. eks. de latinamerikanske lande toldfri adgang til EF-marked for næsten alle industriprodukter samt toldfrihed eller -reduktion på et betydeligt antal landbrugsprodukter, og dels, at landenes relative høje udviklingsgrad (f.eks. i forhold til Lomé-landene) gør, at toldpræferencer måtte anses som en betydelig koncession, og endelig (i forbindelse dermed) at det ville være at betragte som indblanding i USA's traditionelle (handels-) interessesfære.

Det subindiske kontinent

EF har løbende 5-årige ikke-præferentielle handelssamarbejdsaftaler med Indien (1974), Sri Lanka (1975), Pakistan (1976) og Bangladesh (1976). EF forpligter sig i aftalerne til at binde nogle autonome toldnedsættelser for varer, som er af særlig interesse for landene, dog ikke for kokos, jute og tekstiler, som dækkes af såkaldte *sektor-aftaler*, som EF har med en lang række lande. Blandede kommissioner overvåget aftalernes funktion.

Dialoger

EF fører løbende dialoger med regionale sammenslutninger. Den euro-arabiske dialog styres af Generalkomiteen, der består af repræsentanter for hvert af EF's og Den arabiske Ligas medlemslande, Kommissionen og Ligaens sekretariat samt formænd og rapportører for de nedsatte syv arbejdsgrupper. Generalkomiteen mødes i princippet halvårligt. Dialogen EF-Latinamerika foregår ved halvårlige møder på ambassadørniveau og derimellem uformelle kontaktmøder. Fra latinamerikansk side koordineres siden 1975 de 25 landes forhandlinger med EF i SELA, Det latinamerikanske økonomiske system, som har generalsekretariat i Caracas. De latinamerikanske lande følger nøje Spaniens og Portugals forhold til EF. Med disse lande som trojanske heste håber SELA-landene at få bedre relationer til EF og det europæiske marked. En lignende, men nyere dialog foregår mellem EF og ASEAN, Sammenslutningen af Sydøstasiatiske Nationer, nemlig Thailand, Singapore, Malaysia, Philippinerne og Indonesien. ASEAN har et generalsekretariat i Djakarta. ASEAN er en overskuelig og rimelig homogen regional sammenslutning, som i EF betragtes som en stabiliserende politisk faktor i Sydøstasien. En dialog føres også med Australien, og EF forhandler aftaler med Iran og Japan.

Sammenfatning

EF har traktater af vidt forskellig indhold med over 80 tredielande af vidt forskellig karakter, men som det skulle være fremgået ovenfor er der et klart hierarki i aftalerne, nemlig frihandelsaftalerne med de højtudviklede vesteuropæiske lande og Israel, associerings- og samarbejdsaftalerne i Middelhavet og med tidligere engelske og franske kolonier og ikke-præferentielle handelsaftaler med lande i Latinamerika, på det subindiske kontinent og med Kina. Afgørende for hvilken type aftale der eksisterer eller vil komme i fremtiden er to dimensionen. Dels tredielandets geografiske nærhed og / eller historiske tilknytning til et eller flere EF-lande og dels tredielandets økonomiske udviklingsgrad (f. eks. målt i indkomst pr. cap.).

Skematisk kan EF's traktater med tredielande opstilles således:

		Nær	Fjern
Udviklingsgrad	høj	1. Middelhavet EFTA (Jugoslavien)	2. Latinamerika
	lav	4. ACP Subindiske Kontinent	3. Kina

Hvor den tilsyneladende inkonsekvens i rude 4 skyldes, at det tidligere britiske Indien blev selvstændigt før EF's eksistens (og britisk medlemsskab). Afslutningsvis må man udover aftalernes handelsmæssige bestemmelser konstatere, *at* EF's diskrimination mellem ulandene er til fordel for nogle af de fattigste ulande - også selv om der ligger en »kolonial« forlængelse heri, *at* udvidelsen af EF i overensstemmelse med Romtraktatens betingelser vil ske ved tilslutning fra demokratiske lande, således som de fascistiske regeringer i Grækenland, Portugal og Spanien er faldet sammen, og *at* EF i storpolitikken betragtes som en global modvægt mod det bipolarere supermagtshegemoni.

Gennem bl.a. handelsmæssige aftaler er EF kommet til at stå i en relativ stærk politisk position, hvorfra EF vil komme til at spille en selvstændig politisk rolle i 1980'erne.